

Î N C H E I E R E

25 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Oleg Sternioală

Judecătorii

Iurie Bejenaru, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către reprezentantul Lidiei Hitron, avocatul Nina Matveeva,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Lidiei Hitron împotriva lui Mihail Țentiu cu privire la declararea nulității parțiale a actului juridic și constatarea faptului acceptării succesiunii și locul ei de deschidere,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de către Lidia Hitron, casată hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul Central din 05 iulie 2017 și emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La data de 20 iunie 2016 Lidia Hitron a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Mihail Țentiu cu privire la declararea nulității parțiale a actului juridic și constatarea faptului acceptării succesiunii și locul ei de deschidere.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 12 februarie 2004, a decedat tatăl său, Ilie Țentiu, iar masa succesorală rămasă după decesul acestuia, este compusă din bunul imobil amplasat în mun. Bălți, str. I. Pavlov 16.

A menționat că locuiește în Germania din anul 1997, iar în ultimii ani a comunicat cu tatăl său prin intermediul fratelui Mihail Țentiu, căruia până în anul 2015 îi expedia colete pentru tatăl lor.

A invocat că fratele său, Mihail Țentiu nu i-a comunicat că tatăl lor, Ilie Țentiu a decedat, despre acest fapt a aflat în anul 2015 când a revenit în țară.

A afirmat că s-a adresat la notar cu declarație de acceptare a succesiunii, însă nu a primit nici un răspuns.

A relevat că la data de 09 noiembrie 2015 a primit certificatul din Registrul bunurilor imobile referitor la gospodăria tatălui, din care a aflat că în calitate de proprietar al bunului imobil este înregistrat Mihail Țentiu.

A indicat că în luna februarie 2016 a aflat că fratele ei a acceptat succesiunea rămasă după decesul tatălui și la data de 30 mai 2011 i-a fost eliberat certificatul de moștenitor legal pe toată averea succesorală.

A susținut că pârâtul la acceptarea succesiunii și primirea certificatului de moștenitor legal a ascuns faptul existenței surorii, lezându-i dreptul la succesiunea rămasă după decesul tatălui. Astfel, a invocat că certificatul de moștenitor legal a fost eliberat lui Mihail Țentiu în rezultatul comportamentului dolosiv și viclean al acestuia și urmează a fi declarat nul.

Consideră că are dreptul la cotă-parte egală cu Mihail Țentiu din patrimoniul succesoral rămas după decesul tatălui său.

Solicită declararea nulității a certificatului de moștenitor legal nr. 4885 din 30 mai 2011 eliberat pe numele lui Mihail Țentiu în privința a ½ cotă-parte din averea succesorală rămasă după decesul lui Ilie Țentiu și constatarea faptului acceptării de către Lidia Hitron a ½ cotă-parte din patrimoniul succesoral rămas în urma decesului tatălui Ilie Țentiu, și anume, din terenul pentru construcții cu nr. cadastral XXXXXX, situat în mun. Bălți, str. I. Pavlov 16, precum și încasarea din contul lui Mihail Țentiu în beneficiul său a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul Central din 05 iulie 2017 a fost respinsă acțiunea ca tardivă.

Prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, la data de 09 noiembrie 2015 reclamanta a cunoscut despre faptul că, Mihail Țentiu este proprietar al bunului imobil cu nr. cadastral XXXXXX, situat în mun. Bălți, str. I. Pavlov 16 în temeiul certificatului de moștenitor legal nr. 4885 din 30 noiembrie 2011, astfel, urma să se adreseze cu cerere privind declararea nulității parțiale a certificatului de moștenitor legal în termen de 6 luni din data de 09 noiembrie 2015, însă prezenta acțiune a fost depusă la data de 20 iunie 2016 cu omiterea termenului de prescripție prevăzut în art. 233 din Codul civil.

Respingând cerința cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, reclamanta s-a adresat la notar cu cerere de acceptare a succesiunii la data de 03 februarie 2016, omițând termenul de acceptare a succesiunii de 6 luni, mai mult, nu a prezentat probe prin care să confirme că a intrat în posesie și, respectiv, a acceptat succesiunea rămasă după decesul lui Ilie Țentiu, făcând trimitere la prevederile art. 1516 alin. (3) și (4) și art. 1517 din Codul civil.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2017 a fost admis apelul declarat de către Lidia Hitron, a fost casată integral hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Au fost încasate din contul Lidiei Hitron în beneficiul lui Mihail Țentiu cheltuielile de asistență juridică în mărime de 10 000 de lei.

Instanța de apel și-a argumentat concluzia prin faptul că, Lidia Hitron nu a dovedit că drepturile și interesele sale au fost încălcate, deci nici nu pot fi restabilite, fiind în speță un reclamant necorespunzător, deoarece doar existența unei vocații succesoriale nu acordă și dreptul la moștenire în cazul în care nu s-a manifestat expres interesul în acest sens în ordinea prevăzută de lege, făcând trimitere la prevederile art. 1500 alin. (1) lit. a), 1516, 1517 și 1519 din Codul civil.

La data de 14 februarie 2018 reprezentantul Lidiei Hitron, avocatul Nina Matveeva, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând

admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt ilegale, deoarece au fost emise cu încălcarea esențială a normelor de drept material, și anume, nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată, a fost aplicată o lege care nu trebuia să fie aplicată și au fost apreciate arbitrar probele, ceea ce a dus la soluționarea greșită a pricinii și încălcarea dreptului la un proces echitabil.

A menționat că instanța de apel prin constatarea faptului că, Lidia Hitron nu a acceptat succesiunea și nu a depus declarație de acceptare a succesiunii i-a agravat acesteia situația în propria cale de atac. Or, conform probelor prezentate la materialele cauzei, recurenta a depus declarație de acceptare a succesiunii la notar în modul stabilit de lege, din ce rezultă că a acceptat succesiunea.

A invocat că instanța de apel la judecarea apelului a depășit limitele pretențiilor înaintate, deoarece a soluționat problema posibilității prelungirii termenului de acceptare a succesiunii rămasă după decesul tatălui, constatând că Lidia Hitron a încălcat acest termen fără motive întemeiate, însă această cerință nu a fost indicată în cererea de chemare în judecată, fiindu-i, astfel, încălcat și dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

A relevat că verificarea respectării termenului prevăzut de art. 1517 din Codul civil este de competența notarului, dar nu a instanței de judecată în lipsa cerinței de prelungire a acestui termen.

A susținut că, notarul nu a respins Lidiei Hitron primirea declarației de acceptare a succesiunii și eliberarea certificatului de moștenitor pe numele acesteia, din care motiv, prin cererea de chemare în judecată nu a solicitat prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, dar constatarea faptului acceptării succesiunii și locului de deschidere. Mai mult ca atât, această chestiune nu a fost soluționată de către prima instanță.

Consideră că instanța de apel expunându-se referitor la încălcarea termenului de 6 luni a încălcat dreptul de acces la justiție în vederea înaintării unei cereri de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii, deoarece prezenta decizie va influența soluționarea unei asemenea cereri de chemare în judecată.

De asemenea, a indicat că instanța de apel soluționând problema termenului de acceptare a succesiunii a încălcat dreptul de apărare al recurente, deoarece în lipsa pretenției de prelungire a termenului, aceasta nu a avut posibilitatea de a invoca argumentele în acest sens.

A atenționat că, instanțele de judecată la soluționarea cauzei au ignorat probele ce confirmă că recurenta a plecat din țară când tatăl său era în viață și s-a întors în anul 2015, și anume, actele de dobândire a cetățeniei germane, pașaportul acesteia și explicațiile martorului Nadejda Culicițchi, luând în considerare numai informația Departamentului Tehnologiilor Informaționale conform căreia, în anul 2006, Lidia Hitron a primit pașaportul Republicii Moldova.

A calificat ca eronată concluzia instanței de apel precum că, faptul eliberării pașaportului recurenteii în anul 2006 confirmă că aceasta a fost în țară și trebuia să cunoască despre decesul tatălui, deoarece în informația enunțată nu este indicat că Lidia Hitron a fost în țară, iar cetățenii Republicii Moldova pot perfectă pașaportul și în alte țări la reprezentanța consulară, inclusiv și în Germania.

A menționat că faptul tăinuirii decesului tatălui de către Mihail Țentiu se confirmă prin declarațiile martorului Nadejda Culicițchi și prin declarația de acceptare a succesiunii depusă de intimat în care a indicat că alți moștenitori nu există, probe care nu au fost luate în considerare de către instanțele de judecată.

Consideră că decizia instanței de apel este contradictorie, deoarece aceasta casând hotărârea primei instanțe prin care a fost respinsă acțiunea ca tardivă, a respins acțiunea ca neîntemeiată din motiv că a fost încălcat termenul de depunere a declarației de acceptare a succesiunii.

Astfel, a susținut că a fost încălcat dreptul de proprietate al recurenteii, garantat de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Prin referința depusă la data de 17 aprilie 2018 Mihail Țentiu a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul a fost declarat în termen, or, din materialele cauzei rezultă că, recurenta a recepționat copia deciziei instanței de apel la data de 22 decembrie 2018 (f.d. 160), iar cererea de recurs a fost depusă la data de 14 februarie 2018 (f.d. 173).

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către reprezentantul Lidiei Hitron, avocatul Nina Matveeva, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către reprezentantul Lidiei Hitron, avocatul Nina Matveeva, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de

a considera recursul reprezentantului Lidiei Hitron, avocatul Nina Matveeva, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin.(1) CPC, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către reprezentantul Lidiei Hitron, avocatul Nina Matveeva, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic